

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1307

Vragen van het lid **Erkens** (VVD) aan de Minister van Klimaat en Groene Groei over het artikel «Regionale industrie krijgt geen stroom, maar betaalt wel voor CO₂-uitstoot» (ingezonden 28 januari 2025).

Antwoord van Minister **Hermans** (Klimaat en Groene Groei) (ontvangen 17 februari 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe apprecieert u het feit dat driekwart van de verduurzamingsprojecten van grote industriële bedrijven in de regio niet voor 2030 gerealiseerd kan worden omdat zij geen nieuwe of zwaardere elektriciteitsaansluiting kunnen krijgen, maar zij wel extra belasting moeten gaan betalen over hun CO₂-uitstoot?

Antwoord 2

Het beeld dat hieruit naar voren komt is verontrustend. Bedrijven in de regio zijn een belangrijk onderdeel van onze economie en het is wenselijk dat deze bedrijven ook in de toekomst de mogelijkheid hebben om in Nederland op een duurzame wijze te produceren. Hiervoor is het nodig dat deze bedrijven kunnen verduurzamen. Het kabinet blijft zich er dan ook op inzetten om de randvoorwaarden hiertoe zo snel mogelijk te realiseren.

Het Landelijk Actieprogramma Netcongestie werkt aan acties waardoor de infrastructuur sneller gebouwd wordt. Dit is in de Kamerbrief Netcongestie van 21 november jl. met de Kamer gedeeld². Daarnaast ontwikkelt het programma, conform het amendement Erkens c.s.³, instrumenten waardoor het effect van netcongestie voor grootverbruikers kan worden verminderd, bijvoorbeeld met de nieuwe subsidieregeling, de Flex-e-regeling. Deze regeling ondersteunt grootverbruikers om meer inzicht te krijgen in hoe ze

¹ NOS, 27 januari 2025, «Regionale industrie krijgt geen stroom, maar betaalt wel voor CO₂-uitstoot». (<https://nos.nl/artikel/2553436-regionale-industrie-krijgt-geen-stroom-maar-betaalt-wel-voor-co2-uitstoot>)

² Kamerstuk 29 023, nr. 526.

³ Kamerstuk 36 410 XIII, nr. 20.

hun elektriciteitsverbruik kunnen flexibiliseren. Ook wordt er een investerings-subsidie geboden om flexibiliteit te realiseren. Daarnaast is er een Wegwijzer netcongestie ontwikkeld en komt er een centraal informatie- en contactpunt voor bedrijven en instellingen met vragen over netcongestie. Ook wordt via het nationale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (nMIEK) gewerkt aan de programmering van de energiehoofdinfrastructuur. Door de provincies wordt met het provinciaal MIEK (pMIEK) gewerkt aan de uitrol van het regionale energiesysteem. Naast de realisatie van infrastructuur is een van de randvoorwaarden het versnellen van vergunningen. Hier wordt in vraag 9 verder op ingegaan. Hiermee streeft het kabinet er naar een groter deel van de verduurzamingsopties voor 2030 mogelijk te maken. Voor die bedrijven die toch niet tijdig kunnen verduurzamen, bijvoorbeeld door het ontbreken van deze randvoorwaarden, onderzoekt het kabinet op dit moment additionele flexibiliteitsmogelijkheden binnen de CO₂-heffing. Zie hiervoor het antwoord op vraag 4.

Vraag 3

Deelt u de mening dat het niet uit te leggen is dat deze bedrijven wel extra belasting moeten gaan betalen over hun CO₂-uitstoot terwijl zij wél willen verduurzamen maar dit niet kunnen omdat er geen ruimte op het net is?

Antwoord 3

Het is inderdaad niet de bedoeling dat bedrijven die geen handelingsperspectief hebben geconfronteerd worden met hoge kosten. De CO₂-heffing heeft immers als doel om verduurzaming te stimuleren ervan uitgaande dat bedrijven hiertoe handelingsperspectief hebben. Mede daarom is bij het introduceren van de CO₂-heffing reeds rekening gehouden met het feit dat bedrijven niet altijd in staat zullen zijn om tijdig te verduurzamen waardoor tijdelijk de situatie kan ontstaan waarin bedrijven heffing moeten betalen. Binnen de vormgeving is hier rekening mee gehouden door bedrijven in staat te stellen uitstootrechten van bedrijven met een overschot op te kopen en om betaalde heffing in het verleden te verrekenen met een eigen overschot. Echter, dit biedt beperkte mogelijkheden voor bedrijven die, bijvoorbeeld vanwege ontbrekende randvoorwaarden, niet tijdig in staat zijn om verregaande verduurzaming te realiseren. Daarom onderzoekt het kabinet op dit moment additionele flexibiliteitsmaatregelen zoals de ontwikkeling van een handelsplatform om handel te faciliteren en zoals genoemd onder vraag 2. Zie hiervoor ook het antwoord op vraag 4.

Vraag 4

In hoeverre zou de extra belasting die deze bedrijven moeten gaan betalen in de vorm van de CO₂-heffing kunnen worden uitgesteld totdat deze bedrijven wel de mogelijkheid hebben om te verduurzamen?

Antwoord 4

Het voorstel om bedrijven die niet kunnen maar willen verduurzamen de mogelijkheid te geven om belastingafdracht uit te stellen is begrijpelijk. Ook het kabinet acht het immers onwenselijk dat deze bedrijven met hoge kosten worden geconfronteerd. Dit verzoek komt in de kern echter overeen met het introduceren van een hardheidsclausule, wat juridisch en uitvoeringstechnisch niet mogelijk is. De Kamer is in het voorjaar van 2024 geïnformeerd dat het implementeren van een dergelijke clausule juridisch en uitvoeringstechnisch niet haalbaar is⁴. In het najaar van 2024 is een studie gedeeld waarin verschillende additionele flexibiliteitsopties binnen de CO₂-heffing zijn onderzocht⁵. Sindsdien werkt het kabinet verschillende opties uit om bedrijven additionele flexibiliteit te bieden binnen de CO₂-heffing industrie. Zo wordt er onder andere gekeken naar de mogelijkheid om een handelsplatform op te richten om handel in dispensatierechten te bevorderen. Dit voorjaar vindt de besluitvorming plaats over deze additionele maatregelen. Daarnaast is gekeken naar de mogelijkheid om bedrijven eigen toekomstige dispensatierechten te laten lenen. Echter, deze maatregel blijkt niet doelmatig vanwege het beperkte aantal bedrijven dat hier gebruik van zal maken en

⁴ Kamerstuk 32 813, nr. 1374.

⁵ Kamerstuk 32 813, nr. 1414.

vanwege de aanzienlijke additionele complexiteit. Ten slotte onderzoekt het kabinet op dit moment de mogelijkheid om de carry-back te versterken zodat bedrijven ook na 2029 betaalde heffing terug kunnen vorderen wanneer zij een overschot aan dispensatierechten hebben gegenereerd. De Kamer wordt dit voorjaar hierover geïnformeerd.

Het generiek verlagen van de CO₂-heffing verlaagt de verduurzamingsprikkel bij alle bedrijven (met name bij de bedrijven die wel voldoende handelingsperspectief hebben) waardoor de klimaatdoelen verder uit zicht raken. Dit is niet in lijn met de kabinetsinzet om het klimaatdoel in 2030 te halen. Een regionale of sectorale differentiatie binnen de CO₂-heffing druist in tegen het generieke karakter van de heffing en zal leiden tot een verstoring van de concurrentie binnen sectoren in verschillende regio's. Hier zullen de Europese staatssteunkaders knellen. Om deze redenen zal het kabinet deze opties niet meenemen bij het uitwerken van de alternatieven.

Vraag 5

Hoe staat het met de uitwerking van alternatieven naar aanleiding van de motie Erkens c.s. (Kamerstuk 36 410 XIII, nr. 40) over het uitwerken en implementeren van een hardheidsclausule in de CO₂-heffing industrie gericht op vermijdbare uitstoot per 1 januari 2025? Wanneer wordt dit met de Kamer gedeeld?

Antwoord 5

Zie het antwoord op vraag 4.

Vraag 6

Kunt u bij het uitwerken van de alternatieven ingaan op de volgende opties: differentiatie van de CO₂-heffing voor deze regionale bedrijven en sectoren, een lagere CO₂-heffing, een handelsplatform en eventuele andere opties die mogelijk zijn?

Antwoord 6

Zie het antwoord op vraag 4.

Vraag 7

Bent u met deze bedrijven in gesprek over mogelijke oplossingen? Zo ja, wanneer wordt de Kamer hierover geïnformeerd?

Antwoord 7

Ja, via verschillende routes, waaronder de casus-aanpak maar ook via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, is het kabinet in gesprek met bedrijven over hun verduurzamingsplannen. Voor Cluster 6 hebben wij een specifieke aanpak in het Actieplan Cluster 6 waarbij het kabinet met bedrijven, netbeheerders en de decentrale overheden kijkt hoe knelpunten, zoals netcongestie of vergunningen, voor deze specifieke doelgroep opgelost kunnen worden, zodat ook deze bedrijven de verduurzamingsslag kunnen maken. Op basis van de ervaringen die daarmee zijn opgedaan, is de afgelopen maanden gewerkt aan het Actieplan 2.0. In dat kader wordt momenteel een voorstel voor een regionale aanpak uitgewerkt. Dit Actieplan zal eind dit voorjaar gedeeld worden met de Tweede Kamer ten behoeve van het geplande Commissiedebat Cluster 6.

Vraag 8

De regionale bedrijven geven aan harde afspraken te willen maken met netbeheerders over wanneer zijn hun aansluiting of uitbreiding kunnen krijgen zodat zij ook weten wanneer zij kunnen investeren; in hoeverre kunt u dit faciliteren?

Antwoord 8

Het is begrijpelijk dat bedrijven harde afspraken willen maken met netbeheerders.

Zeker bij bedrijven waarvan de levensduur van de (fossiele) installatie afloopt en die genoodzaakt zijn deze binnen een bepaalde termijn te vervangen. In het kader van het Landelijk Actieprogramma Netcongestie lopen gesprekken over het vergroten van transparantie over wanneer grootverbruikers toegang tot aansluitingen of uitbreidingen kunnen krijgen door duidelijkheid te geven

over wanneer welk vermogen verwacht wordt en hoe dit zich verhoudt tot het gevraagde vermogen op de wachtlijst. Dit wordt gedaan in samenwerking met industrie, Netbeheer Nederland en het ministerie. De realiteit is wel dat naarmate de beoogde oplevertermijnen van infrastructuurprojecten verder in de toekomst liggen de zekerheid over de realisatietermijn afneemt. Het is voor netbeheerders niet mogelijk hier harde, bindende afspraken over te maken, omdat de oplevertermijn voor uitbreidingen deels buiten de invloedssfeer van netbeheerders ligt.

Vraag 9

Welke mogelijkheden zijn er om de procedures te versnellen, aangezien verduurzamingsprojecten ook dreigen om te vallen vanwege de lange vergunningstrajecten van soms wel 6 à 7 jaar? Wordt hier al werk van gemaakt?

Antwoord 9

In de Kamerbrief over de voortgang van het MIEK en nationale energieprojecten van 10 december jl.⁶ zijn diverse versnellingsmaatregelen waaraan wordt gewerkt toegelicht. Dit is zowel op landelijk niveau door te kijken naar mogelijkheden voor natuurvergunningen als op Europees niveau, bijvoorbeeld door de aanwijzing van versnellingsgebieden.

In de Kamerbrief Netcongestie van 21 november jl.⁷ is uiteengezet welke versnellingsmogelijkheden er worden ingezet om procedures voor energieinfrastructuur te verkorten. Voorbeelden hiervan zijn het aanwijzen van projecten van zwaarwegend maatschappelijk belang en verbetering van de samenwerking tussen netbeheerders en overheden.

Verder zijn voor zowel projecten bij bedrijven als projecten in de openbare ruimte verschillende acties in gang gezet om kennis en capaciteit voor vergunningsprocedures vrij te maken:

- Voor zowel energieinfrastructuur als maatwerk projecten zijn Expert- en capaciteitspools operationeel bij vergunningverlenende instanties, zoals gemeentes, provincies en omgevingsdiensten. Hierdoor kunnen bedrijven en overheden anticiperen op ontwikkelingen in de energietransitie en zo doorlooptijden van vergunningen verkorten.
- Het kenniscentrum afval of grondstof is op korte termijn operationeel waardoor bedrijven sneller «einde afval»-verklaringen krijgen.
- In 2024 hebben de omgevingsdiensten een grootschalige arbeidsmarkt-campagne gehouden om zo capaciteit voor vergunningverlening te vergroten.

In de casusaanpak uit het Actieplan Cluster 6 zijn knelpunten rondom vergunningverlening geïdentificeerd samen met het betrokken bedrijf en bevoegd gezag. Het doel is om oplossingen te zoeken voor de knelpunten die zich voordoen bij de aangevraagde vergunning. Door optimale afstemming tussen betrokken partijen wordt, waar mogelijk, de vergunningverlening versneld binnen wettelijke termijnen om zo de kortst mogelijke doorlooptijd te realiseren.

Vraag 10

Hoe zorgt u ervoor dat bedrijven toch besluiten om deze investeringen in Nederland te doen en zo de werkgelegenheid te behouden, aangezien in buurlanden België en Duitsland het goedkoper is om te verduurzamen?

Antwoord 10

Het kabinet ziet dat het concurrentievermogen van de Nederlandse industrie onder druk staat en investeringen in verduurzaming in Nederland moeizaam op gang komen. Om te zorgen dat bedrijven in Nederland investeren en verduurzamen, is het dan ook van belang hier maatregelen voor te treffen. Een belangrijke voorwaarde voor een goede concurrentiepositie voor de industrie is betaalbare energie. In het Regeerprogramma heeft het kabinet dan ook opgenomen dat energiekosten niet significant uit de pas dienen te lopen met buurlanden, zodat Nederlandse bedrijven kunnen concurreren met het buitenland.

⁶ Kamerstuk 29 826, nr. 217.

⁷ Kamerstuk 29 023, nr. 526.

Het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) bekostiging elektriciteitsinfrastructuur moet leiden tot concrete beleidsopties die bijdragen aan ons concurrentievermogen en de betaalbaarheid. Aan de hand van de uitkomsten van het IBO zal het kabinet een besluit nemen over de mogelijke verlenging van de IKC-regeling. Hierover wordt de Kamer geïnformeerd bij voorjaarsnota.